

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:19 SAYI:109 SUBAT-MART 2022 ISSN 1304-7604

HECEÖYKÜ

ŞUBAT

MART

109

İÇİNDEKİLER

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu / 5

ÖYKÜ

Hasibe Çerko/Büyülü Geniş Açıklık / 6

Emin Gürdamur/Mütercimim Misafiri / 10

Müzeyyen Çelik/Zeigarnik / 20

Hâle Sert/Odam / 23

Zeynep Hicret/İlahi Proje / 28

Sema Bayar/Doğum Lekesi / 32

Derya Atsan /Mezarlıkta Kahvaltı / 37

Nagihan Şahin/Sığılık / 43

Segâh Gümüş/Bir Ayrılık Mektubu / 47

Soner Oğuz/Perihan'a Gitmek / 50

Selim Erdoğan/Şaşkın Bir Sakanın Hikâyesi / 60

Tacettin Şimşek/Üşüyen Eller / 63

Ayşe Ünüvar/Nuran Ne Kadar Çok Severmiş Beni / 64

Mustafa Uçurum/Anne Derstleri / 68

Ayşe Bağcivan/İkinci Güneşi / 71

Kuddusi Demir/Yeraltı / 74

Muhammet Erdevir/Ölü Kuşlara Rağmen Garlar ve Mutluluklar / 79

Birgül Yangın Aslanoğlu/Çiğlik'teki Muamma / 84

Zübeyde Andıç/Ben Derdimi Söyleyemem / 87

Berna Atagün/Bedevi Ruh / 91

Selma Maşlak/Ardıç Ağacı / 96

BENİM ÖYKÜM

Yıldız Ramazanoğlu/Benim Hikâyem / 99

SÖYLEŞİ

Rüveyda Durmaz Kılıç/Necip Tosun ile *Gidilmemiş Yerlerin Türküsü* Üzerine / 102

Hatice Bildirici/Mustafa Çiftci ile *Kalfa Uykusu*,

Ađlaya Ađlaya Öldük Anam Bacım ve “Gönül Dağı” Üzerine / 108
Ali Necip Erdoğan/Mehmet Kahraman ile *Kurmacanın Doğası* Üzerine / 111

YAŞADIĞIM GİBİ

Mehmet Ayıcı/Bir Pazar Uykusuz / 117

ÖYKÜ ÜZERİNE

Ertan Örgen/2021 Öykü Hasılası / 119

Sercan Ceylan/Varoluşçu Edebiyat ve Çözumsuzlük (Aporia) Öyküleri Üzerine / 123

Orhan Aytuđ Tolu/*Havuz Başında* Hayalle Gerçek Arasında İsimsiz Biri ve Diğerleri / 131

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

Qanađat Äbilqayır/Çeviren: Aşur Özdemir/Kâğıt Şehir / 138

Ivan Sergeyeviç Turgenyev/Çevirenler: Ersin Çetinkaya-
Shalala Ramazanova/Yaşlı Kadın / 143

HECEÖYKÜ'DE İLKLER

Esra Türedi/Kırık Kalemler Dükkânı / 145

Nurbanu İnan/Tek Etek / 149

Fatma Ünsal/Adı Yaşamak / 153

KİTAPLIK

Rüveyda Durmaz Kılıç/Gidilmemiş Yerlerin Türküsü / 157

Hatice Bildirici/Ađlaya Ađlaya Öldük Anam Bacım / 159

Ali Necip Erdoğan/Kurmacanın Doğasını Anlamak / 160

Müzeyyen Çelik/Hiçbir Özelliđi Olmayan Adamın Hikâyesi / 163

Vural Kaya/Müzeyyen Çelik'in “Bütün Ağırlıkları” Öyküden Yana / 164

Grafen Bulut; Hüziin Yahuttan Kar Yađıyor Dađlara Kadar Bulut / 167

Mehtap Gül/Gerçekten Gerçeđi Yansıtılmamaktadır / 170

Merve Özgenli Çelik/Taylar Güzel Kaval Çalar / 171

Köksal Geçer/Emirhan Yeniki'nin Unutulmaz Dakikaları / 173

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu

HASİBE ÇERKO

Büyülü Geniş Açıklık

Işık saçan bir gölgenin kanatları yüzümü okşuyor hafif bir esinti gibi, bana ulaşan, yeşil, eğimli kavakların arasından -ötede yeni gövermiş bir tepe- otlar hafif dalgalarla yayılırken vadiye görülmedik bir akşamın alacası düşüyor ve buğuyla bezenmiş tatlılık belirveriyor, çok ince kırmızı bir zarın kuşattığı, aşırı duyarlı, dile gelmez. Tek tük meskenler, büyülü geniş açıklığın- da kırın, sanki iç geçiriyorlar cenneti andıran serinlikte. Sonra uzakta,

en derin uzaklık olan bir doğada,
yönsüzlükte, vadinin her yöne açıldığı
ve geniş, sonsuzca genişlediği
tepelerin, yanıyor yumuşacık
ahenkle yüklü ufuk.

Olduğum yerlerde dolanıp dururken boşluktaymışım gibi
hissediyorum varolanın kokusunu, izini, ışığını;

bütün yabansılıklarıyla, dökülen,
ezilen kırılganlıklarıyla, loşluk,
aydınlık

ve karanlıklarıyla cezbeden
gökyüzleriyle,

bütün harikalarıyla yurt,
kucaklıyor beni.

Öyle seziyorum ki, ben

bu uçsuz bucaksız beldenin,

beni saran engin uzamın suskunluğunda

kor gibi derinliklerden dalgalanarak mekâna yükselen

nefes zincirleri arasında, sevgi zincirleri arasında kalakaldığım

bu uzamın yeryüzü tarlalarının kalbiyim

ve toprağımı çiçeklenmelerin

gözlerimle okşadığım.

Hatırlıyordum içinde olduğum ipek sarsıntısını
ve dehşetli bir özlem duyuyordum aşka.
Dokunulamaz ve erişilemez latif şeylerin kubbesi
bu yerin sarsarak kıyılarını, -yüreğim olan,
tırmanıyordu dört bir yana eke eke
o kutsal buğuyu.

Güzelliğin çehresinde oluşan çatlaklar sonsuz genişlediğinden ikinci
gece belirmeye başlamıştı artık. Yaratıcı buğunun yoğunluğundan boğula-
cak olmuş, tedirgin olmuş fakat hayran olmuştum.

Taştanmışçasına sağır güzellik nasıl olmuştu da bir anda akışa doğru
bana yol vermiş, kanının ışık ateşleriyle boyayıp aydınlatmıştı yolumu.

...

Sürüklendiğim mekânın ilk zirvesi
çimenle örtülü, titriyor,
can veriyordu defne ağaçlarına, göğü kapatan.
Ötede, aşağıda deli köpükleniyordu
günüşiğine çıkması için
kamçılanmış nehir,
büyük coşkuyla akıyordu
zamanı ve yazgıyı parçalarcasına.

Taşlarla karşılaşılıyor ve pençe pençe dağılıyordu suyu.

Kalbine döndüğüm yerin en görkemli görüntüsüydü bu, sanki içimde, ta
dipte oluyordu bütün her şey. Nehir, damarlarıma sımsıkı tutunmuş çelikten
anafordu ve dokuyu yarıp fışkırıyordu. Köpüklere sarınmış tomurcuklar sert
kayalara çarpa çarpa kırılıyordu milyarlarca kez. Varolanların yalımlarıyla ör-
tölmüş gece pembelikler içindeydi: ha yüzlerce su sürgünü ışıktan kollarla
yurdu sarmalamış ha yörüngelerinden çıkan yıldızlar mütemadiyen yanan
yollar döşemişti. Koca dünya öylesine ışıltı dalgaları altındaydı ki, gecenin
dış sınırının kızılığı asla gece kızılığının yansısına dönüşmüyordu. Orada
büyülenmişçesine tutulup kalmış güneşler gökyüzünde sakince yüzmeyi
sürdürüyordular. Tutulmanın ve büyülenmenin güneşleri aşka zincirlenmiş-
ler ve göğün çeşme gibi birbirine çarpıp uzaklaşan mavi açıklarında yüzü-
yorlardı. Ötede, göğün mavi kalkanının çok ötesinde görülmedik süt vadile-
rini dolaşıyorlardı. Aşağıda, ileri kıyıları boyunca göveren bahçelerde insanlar,
yapraklar, kuşlar ahengin içersine batırılmış gibi, iç dünyanın sevenleriymiş
gibi tatlılık saçıyorlardı.

Göğün o günbatısı çeşmelerinden üzüm bağlarına sarkan birkaç güneş
de ahengin parçası olmuştu. Kumlu toprağı şenlendiren üzümler güneşin
emici, dingin sarısı altında gülümsüyordu. İplik iplik, yoğun parıltıda kaybo-

luyor, eriyip akmışçasına havaya karışıyordu özsuları. Buram buramdı toprak, yaşarmıştı tatla. Tozlu, sarı bir buhar salıyordu. Güzelim tozların evlere, sokaklara, zirvelere dağılışı güneş içerisindeydi. Yeryüzünde gezindikten ve toprakla ıslandıktan bir süre sonra güneşler çekilmişti asli Yol'una.

Meyve yüklü zirveleriyle bu mekânın ışığına boyun eğen taşlı tepeler pencereleri suyun içindeki dolunayı andıran tek tük evleri çevreliyor. O evler ki sarp yamaçları büyülemişler. Şöyle: Merdiven basamaklarının gövdeye hafif bir eğimle saplanması taş duvara değil de evin hisli bağrına saplanmışçasına bir yumuşaklık seziliyor. -Şimdilerde harika saçakları, verandaları, yer pencerelerini güzel kavislerle saran doğal geçitleri, yüksek sokakları, derin sokakları, küçük camların üstünden sarkan kayısılarla üzümleri ve hışırdayıp duran ezgileriyle hâlâ kanımda uğulduyor tensel bir ateşle.-

Az yukarıda sulak tarlalar karşıladı beni. Yeşil nohutların yapraklarına sarınmış birkaç bülbül, sudaki resimleriyle ayırt edilemez biçimde özdeş, akıcı, dokunulamaz kubbenin o ele avuca gelmeyen doğasını çeşitlendirmiş, gümüş tüycükleriyle yeni sütlenmiş nohut tuzlarını silkeliyor pınara.

Elbette uzaklara taşıyordu sütü,
ulaştırmak için âlemlere
tuzlu, akıcı gümüşüyle
rüzgârın bekçisi tüycüklerinin.

Minik sıçrayışlarla en alt dallardan dal uçlarına, oradan kuzeydeki irislere akarak uçuyor, uçarken değişen kanat dalgacıklarını tek tek ve ayrı ayrı resimleyip sudaki imgelerini boyuyorlardı. Suyun yüzeyinde herhangi bir mekânın kuşatmasıyla sınırlandırılmaz, erişilemez saflık imgesine dönüşüyordu bülbül. Gerçeğinin imgesiydi, aynı anda imgesinin gerçekliğiymiş. Hiçlik mi varolanı kuşatıyor, yoksa varolan mı hiçliği kuşatıyor belli değildi. Işığın şekillere bürünüşündeki berraklığa rağmen, yokluğu sarmalayışı ve çeşitlenerek çoğalışı esrarlıydı.

Bülbülün öze kavuşmak için dolanıp duran özsüz şekillerden bir şekil olması anlaşılır şey değildi.

Sınır ötelere akmış ve kaybolmuştu görünümü.

Sanki gece, bir şekil niteliğinden ileri olan o birkaç bülbül özünü kendi köksüz ve içeriksiz boşluğundan koparmamı istiyordu. Bu yüzden uzun bir zaman oturup kaldım orada.

Fakat karman çormandı her şey, derin biçim kederli, gece kederli, onca gülümseyiş kederliydi. Güzellik, sınır boylarında kelimelerden örülü her yapıyı mahvediyor, kelimelerin kanununu eziyor, kendisi de hüzne boğuluyordu. Varolan böyle mi kurban edilirdi güzellik uğruna? Varolanın ateş ve buzdan kurtuluşu için güzellik kurban mı etmişti kendisini? Bilemiyorum.

Ama bu baştan çıkartıcı şekil, bu güzellik, doğurgan ışık filizlerine ikinci geceyle birleşmesinden sonra gebe olmuştu. Sonsuzluğun mekânsız mekânına akıp gitmek tutkusu mayalamıştı onu aslında; bu denli ölüm saçar mıydı yoksa ışıltılı gülüşleri onun.

Mesela nohutların nehirdeki yapraklanmaları bile altın lekeler yığını gibi parıldayıp yok oluyordu. Bülbüllerin parıltılara sinmiş nemi o yapraklanmalar arasından çiçek çiçek tütüyor ve diğer yok olanlarla birlikte yeniden doğuş toprağına akıyordu su gibi.

...

Nehir kenarında iyice dalgınlaşıp kendimden uzaklaşır gibi olduğumda açılıvermişti o ucu bucağı görünmeyen mekânın sarışın hasat dalgalanışları. Meyve ağaçlarının kenarlarında iki yana yatmış otlar, -şarap kırmızısı bir yansıma otların ucunu tutuşturmuş- ve bir esinti ince, serin, asla duyulmadık.

Ve sular kaynıyor tertemiz gözelerden, arı, kalın bir kol, karşımdaki alanlarda geniş kıvrıntılar yaparak, bazen taşlı geçitlerde bölünüp incelererek büyülüyor mekânı. Coşkudan boşanmış bir dil büyük gecenin uçurumlarında dehşetli bir suskunluğa dönüşüyor.

Neredeyse kurumuş bir derecikte

yanıp sönüyor ufak taşlar

ve mercan rengine çalıyor.

İpıl ıpıl, sessizce kanat çırpıyor kelebekler.

Sessizliğe gömülüyor her şey. Dilsizlik büyüyor, büyüyor, çelikten gecenin yarattığı bu topraklarda sahilden sahile çarpıyor.

Kalbimin sahillerine çarpıp parçalanıyor.

EMİN GÜRDAMUR

Mütercimim Misafiri

Ocak ayının ortalarıydı. Güneş bulutların arasından bir yolunu bulup başını çıkarmış ama solgun ışıklarıyla gölün üzerindeki buz tabakasını ikindiye doğru birkaç yerinden ancak yumuşatabilmişti. Göle serili beyaz çarşafın bozulduğu yerlere üşüşen kuşlar, yüzeyde bulabildikleri böceklerle telaşlı bir ziyafete giriştiğinde kasaba tarafından silah sesleri geliyordu.

Göl çevresinde yürüyüş yolunu ve mesire alanlarını gösteren tabelaların buzlu yüzünde akarken donakalmış damlaların pütürlü, soğuk çizgileri vardı. Islık çalarak gelen rüzgâr, göldeki kuşları telaşlandırdı. Havalanan siyah lekeler, göl çevresinde yarım tur attıktan sonra yeniden eski yerlerine kondular. Ormanın içinde dev akasya, bir anda sırtındaki karları dökmeye karar verdi. Onu, çevresindeki diğer akasyalar takip etti. Derken gölün güney yamacında küçük bir kıyamet koptu. Kuşlar o yöne baktı. Kuşlardan hemen sonra sırtını gölün kenarındaki meşenin ıslak gövdesine dayayan genç kadın, kar gibi beyaz çehresinin içinde gölün yaz günlerinden kalma parıltısını taşıyan gözleriyle aynı yöne baktı.

Duvarlarımız yosun kaplıydı. Yuvamıza talihsizlik getiren o sonbaharı saymazsak evimiz, göl suları tarafından mütemadiyen okşanan sessiz bir adaya benzerdi. Aynı zamanda bütün adalar kadar bencil. Alt katımızda yılanların, su semenderlerinin oynadığını duyardık. Annem, dünya kuruldu kurulu evimizin gölün içinde olduğunu söylerdi. Dedemse buna her zaman itiraz eder, pencere önündeki uykusundan bir anda uyanır, yerlere uzanan sakallarını ayağıyla kenara ittikten sonra evin buraya büyük sel senesinde kayarak geldiğini; zemindeki eğikliğin, mutfağın köşesindeki su birikintisinin bunun delili olduğunu tekrarlardı. Biz çocuklar oyuncu bir sineği izlerken gözlerini bir o yana bir bu yana çeviren kurbağalar gibi onları dinlerdik. Ta ki dedem huyuz çenesini göğsüne yaslayıp sakal yumağı arasında yeniden hayal âlemine dalıncaya kadar. Daha sonra annem bize evin geçmişi hakkında konuşmasını sürdürürdü. Annem, evle ilgili her seferinde değişen hikâyeler anlatırdı. Açık-

çası dedem bu konuda daha tutarlıydı ama fikrini uzun süre savunacak kadar uyanık kalamazdı. Biz mi? Biz bir konu hakkında farklı görüşlere maruz kalan herkes gibi anlatılanların hiçbirini gerçekte umursamazdık.

Kadın oturduğu yerden kalktı. Elbisesinin eteğini düzeltti. Eğilip deminden beri üzerinde oturduğu pardösüyü önce silkeledi, ardından havada çevirerek omuzlarına astı. Yavaş adımlarla karla kaplı patikaya yöneldi. Her adımını özenle, sanki karları incitecekmişçesine ihtimamla atıyor, geçtiği yerlerde herhangi bir ayak izi bırakmıyordu. Patikadan ana yola çıkınca biraz hızlandı. Bu defa yürüyüşündeki ihtimama şirin bir telaş eşlik ediyordu. Az önce gölde karnını doyuran kuşlar, kadının üzerinde geniş bir yay çizerek ayaklarının dibine kondular. Kuşlar kadından korkmuyordu. Kadın, kuşların arasından geçerken durup arkasına, göle doğru baktı. Bakışları gölün beyaz yüzeyinden kayarak karla kaplı ağaçların arasına, iri akasyaya sıçradı. Orada kendisini seyreden iki siyah nokta görünce saatlerdir tenine dış geçiremeyen soğuk birdenbire bütün bedenini titretti.

Evimizin başköşesinde çatlak bir sürahi vardı. Doğrusu bizim evde çatlak pek çok şey vardı ama sürahi, sessizliğiyle diğer çatlaklardan sıyrılıp öne çıkardı. İçinde yüzdüğümüz sessizlik denizi, sürahiyle tamamlanırdı. Biz çocuklar her Allah'ın günü göl sularında oynadıktan, suda yusufçukları kovaladıktan, envaiçeşit balık, kurbağa ve solucan yakalayıp toprakta kuruttuktan sonra hepsini sürahinin huzuruna getirirdik. Evimizin kullanılabilir tek bir odası ve tek bir sürahisi vardı. Bir de yağmurlu günlerde gölün yüzeyinde, birbirinin suratını dağıtan hareleri seyretmeye bayılırdık. Dördümüzün birden sevdiği tek eğlence buydu. Diğer hiçbir merakımız birbirine benzemezdi. Hareleri seyrederken sıırıslıklam olur, evde soba yerine sürahinin çevresinde oturup ısınırdık. Gölü paylaşmak zorunda kaldığımız komşularımız kadar gölü paylaşmak zorunda kalmadığımız komşularımız da bizi annemizin doğurduğunu sanırdı ama gerçekte dördümüz, o sürahinin daracık ağzından dünyaya gelmiştik. Dünyaya gelmekle kalmamış, ilk sütümüzü onun buz gibi göğsünden içmiş, ilk uykularımızı onun pürüzsüz koynunda uyumuştuk. Sürahi hepimizin emeklemesine, düşe kalka büyümesine refakat etti. Annem biz büyüdükten sonra da onu kutsal bir eşya titizliğiyle koruyup kolladı. Kirini sildi, tozunu aldı, camını ovalayıp kuruladı. Gölü paylaşmak zorunda kalmadığımız evlerde oturan üç teyzem bize misafirlğe geldiğinde -nedense hep birlikte gelirlerdi- sürahinin yerinde yeller eserdik. Çocuk aklımızla buna bir mana veremezdik. Belki vermek de istemezdik. Bilirdik ki teyzemler gider gitmez sürahi geçici ikametgâhından çıkacak ve her zamanki saltanatına kurulacaktı. Annem, yükünü hafifleten bir mürebbiyeyi yaşlılığında unutmayacak kadar vefalıydı.

Kadının ormanda iki noktayla göz göze gelip titremeye başladığı sırada

buzla kaplı gölden yaklaşık iki kilometre ötedeki büyük evin verandasında genç bir adam dalgın dalgın camdan dışarı bakıyordu. Beyaz örtünün altında kaybolan gölü, yazdan kalma anılarının yardımıyla yeniden çizdi. Ağaçları dikti, göle büyümlü yeşil örtüsünü serdi. Halasının cevap bekleyen yüzünü daha fazla yormadı. “Üşümüyorum,” dedi. İkisinin gözleri de uzaktaki gölde kesişmişti. Ormanın içindeki yolu tercih edenlerin ansızın karşısına çıkan ve derin bakışlı bir genç kıza benzeyen göl, kasabalılara kalırsa gece yarısı perilerin cirit attığı, yüzeyinde ucubelerin gezindiği, çürüyen gövdesini peşinden sürüyen bir gelinin ya da başını bilmem hangi harpte kaybeden şehidin bağıarak at sürdüğü emniyetsiz bir yerdi. Genç adam, verandanın camından göle baktıkça halasına geldiği yaz karşılaştığı ve yine o yılın sonbaharında kaybettiği genç kızdan başkasını görmezdi. Buna karşın fırsat buldukça ormanın içindeki göle gitmesi, çevresinde kararsız bir yılan gibi kıvrılan patikada dolaşması halasına göre tercümelerle yorulan zihnini dağıtmak içindi. Hâlbuki genç adam gölün çevresinde bazen yaprakların kuru hışırtısına bazen bahar kuşlarının civıltısına kulak vererek içindeki özlemi gidermeye çalışırdı. Kış boyu verandada çalışmasının, gözünü ikide bir göle çevirmesinin başkaca bir sebebi yoktu. Verandanın tekdüze ikindilerinde halasını inanılmaz sıkıcı bulurdu. Başka zaman olsa keyif alacağı konular hakkında bile onunla konuşmak istemez, sorularını kısa cevaplarla geçiştirirdi. Kadıncağız böyle zamanlara hızla uyum gösterir, üstelemez, konuyu değiştirirdi. Yine öyle yaptı. İri kolları bir anda hareketlendi, tatlı tabağının birini yeğenin önüne uzattı. “Biliyor musun? Kırk dokuz senedir buradayım, kırk dokuz senedir göle bakmaya ben de doyamadım.” Alınganlık barındırmayan bir sıradanlık içinde devam etti: “Şimdi gölü boşver de tatlıya bak bakalım, anneninki mi güzel benimki mi?” Gülüştiler. Aralarında başlanmış, bitirilmiş, yine başlanmış, yine bitirilmiş bir konuşma bu defa kelimeler olmadan verandayı doldurdu.

Masada kitaplar, birkaç ansiklopedi, sayfaları hıncahınç doldurulmuş iki defter ve açık bir bilgisayar vardı. Mütercim, çeviride üstesinden gelmekte zorlandığı için sonraya bıraktığı cümlelerin yazılı olduğu defteri önüne çekti. Sayfalarda kendisini bekleyen can sıkıntısını es geçerek göle doğru baktı. Burada geçirdiği dört kış boyunca hiç görmediği bir manzarayla karşılaştı. Güneş kara bulutların arasından sökün etmiş, ışıklı eteğini gölün üzerine bırakmıştı. Bu sahne onda sözü bir dilden alıp başka bir dilde var etmenin peygambere hazzını tetikledi. Ellerini klavyenin üzerine getirip çalışmaya koyuldu. O sırada mütercime bir şey söylemek için verandaya gelen halası, yeğenini hayli zamandır rastlamadığı biçimde işine odaklanmış hâlde görünce çalışmasını bölmek istemedi. Yarım açılmış ağzını tebessümle kapatarak içeri döndü.

Havva ortancamız ve en safımızdı. Annem onun doğduğu yıl gölün ku-

ruduğunu, Havva'nın dalgın bir çocuk olarak kaldığını, bu sebeple yıldızlar hakkında çok az şey öğrenebildiğini söylerdi. Bunu pek inandırıcı bulmazdık. Çünkü gölün kurduğu başka senelerde komşu evlerde sağlıklı, gözleri velfecri okuyan bebeklerin dünyaya geldiğini, onların hiçbirinin dalgın bakmadığını, kayan yıldızları, kaymaya niyetlenen yıldızları, hiçbir zaman kaymayacak yıldızları pürdikkat seyrettiklerini bilirdik. Biz Havva'yı dalgınlaştıran kararı sürahinin verdiğini, tek başına verdiğini, kendisi için verdiğini az çok anlardık. Meryem'in dediğine göre, sürahiler, herkes çekip gittiğinde biri kalsın, çekip gitmesin diye dilekte bulunur, Tanrı da onların bu dileklerini kabul edermiş. Havva bütün dileklerden, Tanrı'dan, Tanrı'nın kendisi hakkında verdiği karardan habersiz sürahiye bakardı. Büyük bir damlayı andıran sürahiye baktıkça sanki dünyanın bütün göllerini, o göllerin yüzeyinde rehavetle hareket eden beyaz nilüferleri görürdü. Su yılanları, yusufçuklar, kelebekler, kurbağalar görürdü. Biz onun yalancısıydık. Gerçekte Havva'nın gördüklerini görmezdik. Sadece boğazına doğru daralan bomboş bir şişe ve elbette ağzının kenarındaki çatlağı görürdük. "Sürahiler aslında göller ve çiçekler için yapılır," derdi Havva. Biz onun gördüklerini inkâr edecek kadar acımasız değildik. "Bir de yusufçuklar için." Aslında Meryem, yani en küçüğümüz, biraz gaddardı. "Yılanlar ve kurbağalar için de." Havva'nın sürahideki göle ve nilüferlere dalgın bakışıyla sadece Meryem alay ederdi. "Kelebekler için de." Ben edemezdim. Ay ışığının evimizi doldurduğu bazı geceler, uykusunda Havva'nın gözlerinden küçücük kelebeklerin çıktığını görürdüm çünkü. Havva sürahiye söylemek için komşu evlerin kızlarından şarkılar öğrenirdi. Bütün şarkılarda muhakkak kelebekler uçuşurdu. Ben Havva'nın ormanda gördüğü yaralı kelebekleri de yasak olmasına rağmen gizli gizli eliyle okşayarak, yaralı kanatlarından mavi dumanlar çıkartarak iyileştirdiğini bilirdim. O sağaltımlardan geriye elinde günlerce çıkmayan siyah lekeler kalır ama onları bir şekilde gizlemeyi becerirdi. Havva hakkında en çok şeyi ben bilirdim.

Sürahiye sadece şarkı söylemezdi Havva. Onunla dertleşirdi de. Gün içinde ansızın durur, aklına bir şey gelir ve soluğu sürahinin yanında alırdı. Başından geçenleri, başından geçmeyenleri, başından geçmesini istediği şeyleri fısır fısır sürahiye anlatırdı. Düşünüyorum da o sabah perdenin arkasında olduğumu fark etmeyip sürahiyle konuşmaya başlamasaydı bunu hiçbir zaman bilemeyecektim. Perdenin arkasında ne mi yapıyordum? Elbette bulutlara bakıyordum. Havva, o gün gölde başından geçenleri, canı sıkılınca ormana gittiğini, verandalı evdeki delikanlının ona sen ne güzelsin dediğini, o an çok utandığını, olduğu yerde kalakaldığını, sonra biraz sevindiğini, ondan ayrılır ayrılmaz koşup gölde kendini seyrettiğini, kendini güzel bulmadığını ama o gencin de büsbütün yanılmış olamayacağını, annemin her fırsatta önemli

olan iç güzelliğidir dediğini, muhtemelen başka diller bilen delikanlının da iç güzelliğini gördüğünü, acaba iç güzelliğin ne olduğunu, bunu neden kendisinin göremediğini uzun uzun sürahiye anlatırken ben nefesimi tutmuş bulutlara bakıyordum. Bir ara sesi kesildi Havva'nın. Onun yerine döşemenin, hâlâ kafamın içinde gıcırdamaya devam eden sesi geldi. Ben bulutlara bakmaya devam ettim ama döşemede bana doğru yaklaşan gıcırıtları susturamadım. Perde açıldı. Dönüp arkama bakmadım. Bulutlara baktım. Yemin ederim, sadece bulutlara baktım. Havva'ya bakmadım. Kulağımın dibinde o korkunç çığlığı atmamış olsaydı yine ona dönüp bakacağım yoktu. Ona hiçbir şey duymadığımı, sadece bulutları seyrettiğimi söyledim. Ya da söylemek istedim. O kadar çok söylemek istedim ki bugün artık bundan şüphem kalmadı. Kesin söylemişimdir. Parmaklarını diken gibi açarak korkunç bir çığlık attı Havva. Avuç içlerinde o güne kadar hiç görmediğim büyüklükte bir leke gördüm.

Delikanlı önündeki sözlükten başını kaldırdı. Havva'yla iki yıl önce göl kenarında birlikte yürüdükleri güne gitti. "Biliyor musun? Bir sözü başka dilde yeniden var etmek, onun aslını öldürmek demektir." "Yani sen bir seri katilsin." Delikanlı gülümsedi. "Ben bütün dillerde kaybetmiş biriyim, sen bütün dillerde açan bir çiçek." Havva bunu delikanlının ara sıra okuduğu şiirlerden biri sandı. "Kimden bu?" diye sordu. Hayır anlamında başını salladı mütercim. Diğeri bu sözlerin kendisine söylendiğini ancak o zaman fark edebildi. Anlayınca da iri gözlerini sevecenlikle kıstı. Utangaç bir edayla elini geniş alnının beyazlığında bir süre gezdirdi. Mütercimin gözlerine baktı. Bu sırada onun yakasında gezinen küçük örümceği gördü. Örümceği işaret parmağıyla ormana fırlattı. Sonra montunun yakalarını özenle düzeltti. Mütercim genç kızın elini oracıkta avuçlarının içine alıp öptü. Havva, "Bende ne buluyorsun sahiden?" diye sordu. Mütercim, geçenlerde duyduğu bir betimlemeyi hatırladı, "Suda yüzen yaprakları andırıyorsun." dedi. Genç kız, az önce örümceği ormana fırlattığı parmağını şehre doğru uzattı, "Orası suda yüzen yapraklarla dolu değil mi?" Mütercim durdu, Havva'nın tam olarak neyi öğrenmek istediğini anlamaya çalıştı. Anlayınca da cevap verdi: "Orada akıntıya kapılan yapraklar var, ben gölün yüzeyinde telaşsız yüzen bir yaprak istiyorum." Genç kız alaycı bir gülümsemeyle mütercime takıldı: "Bütün âşıklar gibi uyduruyorsun." Mütercim eğilip yerden aldığı yassı taş gölün yüzeyine fırlattı. Çevik bir hareketle doğruldu, iki elini birbirine silerken genç kızın, gölü içine alan gözlerine baktı. Orada taşın su yüzeyinde sekerek ilerleyişini seyretti. "Elbette," dedi, "bütün âşıklar gibi uyduruyorum."

Aslında ben Havva'nın sırdaşı sayılırdım. Avucundaki lekelerin erkenden kaybolup gitmesi için ona yardım ettim. Lekelerin ormanda karşılaştığı erkeklerle, o erkeğin yaralarıyla ilgili olduğunu anlamış ama bu konu hakkında ona tek bir soru sormamıştım. Çünkü önünde sonunda döküleceğini biliyor-

dum. O günden sonra Havva, verandalı evdeki mütercimle arasında geçenleri sadece bana anlatmaya başladı. Zamanla sürahiyle konuşmayı iyiden iyiye kesti. Sebep yokken insanlarla konuşmanın, ormanda onlarla gezinmenin, evlerine girmenin, hele de bir gönül macerası peşinden sürüklenip ezeli sınırları aşmanın sürahi için bile affedilir yanı yoktu. Büyük barıştan beridir hepimiz kendi sınırlarımıza çekilmişti. İnsanlara ait evlere girmek şöyle dursun, gece yarılarda dere kenarlarında, izbeliklerde bile onların yoluna çıkmak, yediklerini koklamak, yatak odalarını gözetlemek, rüyalarına musallat olmak yasaktı. Yetişkinler her fırsatta bizi uyarır, yasalar konusunda kadın çocuk demeden kimsenin gözünün yaşına bakılmayacağını, en ufak bir ihlalde kadim cezaların uygulanacağını söylerlerdi. Babam, diğer yetişkinlerden farklı bir yol izlerdi. Bizi başka ebeveynler gibi her akşam çevresinde toplayıp uyarmak yerine, çatlak sürahinin karşısına dizerdi. Biz üç kız kardeş, her akşam ve her sabah sürahinin çatlak dudaklarından benzer öğütleri dinleyerek uyurduk. Bazı sözleri kaçırmış olmamızın bir önemi yoktu. Anlatılanların hepsi şu kısacık sözle özetlenebilirdi: İnsanlar acı verir.

Yetişkinlerin öğütlerini can kulağıyla dinleyen de o öğütlere en az riayet eden de Havva'ydı. Meryem, onun öğütlere kulak asmayıasına öfkelenirdi. Meryem, bütün gaddarlar gibi kurallardan yanaydı. Bizden çok kurallara bağlıydı. Aynı sürahidenden doğmuş, aynı gölün kıyısında, aynı oyunları oynatarak büyümüştük. Buna rağmen Meryem birkaç on yıl içinde bizden farklı görgüler edinmişti. Korktuğumuz şeylerden korkmaz, güldüğümüz şeylere gülmezdi. Örneğin bir gün Havva'nın yüreğini ağzına getiren teklif de ondan çıkmıştı. Meryem, sürahinin eninde sonunda kırılacağını ve anne babamızın bizi mesul tutacağını, bu yüzden sürahiyi bir an önce kırıp bu bekleyişe son vermek gerektiğini söylemişti. Meryem'in kuralların dışına çıkmaya yönelik ilk ve son teklifi bu olmuştu.

Havva oturduğu yerden ansızın doğrulup gövdesinden ileri doğru uzanan işaret parmağını tehditkâr şekilde Meryem'e uzatmış, "Eğer bunu yaparsan seni cehennemine dibine gönderirim," demişti. Gerçekten de bu konuşmadan iki hafta sonra Meryem, kimsenin anlamadığı bir biçimde insanların arasından yüzü gözü yanmış şekilde geri dönmüştü. Acılar içinde yüzünü suya sokuyordu ama su onun acısını artırmaktan başka bir işe yaramıyordu. İhtiyarlar toplandı. Meryem ayaklarından zincirlendi, ağaca asıldı. Tepe aşağı asılmış ve acıdan kaskatı kesilmiş yüzü, yargıcın önünde bir sağa bir sola sallanıyordu. Ona neden insanlara yaklaştığı soruldu. Sustu. Kimi takip ettiği soruldu. Sustu. Yüzündeki yanığın nasıl meydana geldiği soruldu. Sustu. Bir adam seyircilerin arasından öne çıktı. Meryem'i göstererek kalabalığa döndü. Kalabalığın yüzünde semirmeye başlayan merhameti acı sözlerle parçala-

dı: “Dört kış önceyi unuttunuz mu? İlgisine karşılık vermediği için oğlumu takip eden, onun küçücük hatalarını gelip yüce heyetinize ispiyonlayan bu kızı unuttunuz mu? Oğlumun ölümüne sebep olan bu meraklı ifrite acımayı düşünmüyorsunuz değil mi?” Adamın yaralı sesi, ormanı kaplayan karanlığı ikiye katladı. O gece ihtiyarlar uzun münakaşalar sonunda kuralları ihlal ettiği gerekçesiyle Meryem’in öldürülmesine ve istediği yere gömülmesine karar verdiler. O da gölün güneyindeki dev akasya ağacının dibine gömülmek istedi. Kadim kurallar gereği, cezalandırılırken nasıl öldürüleceğimizi seçemeyiz ama nereye gömüleceğimiz bize bırakılır. Böyle büyük lütuflar içinde yüzeriz. Her şey o kadar hızlı olup bitmişti ki ne annem ne babam ne de bizler üzümeye fırsat bulabilmiştik. Ertesi güne Meryem’siz başladık ve devam eden günlerde hayatın Meryem’siz de pekâlâ yaşanabileceğine çarçabuk alıştık.

Akşam ezanı, kasaba minaresinden mezarlığa, oradan göle, oradan karlı ağaçlara, oradan da eve kadar azalarak ama kaybolmayarak ulaştı. Genç adam içeri girdiğinde beklemediği misafirle karşılaştı. Misafir, salonda gürül gürül yanan sobanın önündeki kahverengi koltukta ellerini ısıtıyordu. Genç kadın mütercimi görünce ayağa kalkmak istediysen de evin hanımı eliyle buna gerek olmadığını işaret etti. Ardından, kendini yeni kurulan bir yayınevini sahibi olarak takdim eden genç kadınla yeğenini yalnız bırakıp salondan çıktı. Misafir, “Havva size gelmemi istedi,” deyince mütercim ayağa kalkarak, “O nerede?” diye sordu. Kadın bu soruyla alakadar olmadı, “Size küçük bir hediye gönderdi.” diye mırıldanıp kolunun altından, o ana kadar varlığına dair emare bulunmayan bir çanta çıkardı. Yılan derisinden yapılmış kırmızı bir çantaydı bu. Mütercim hiçbir şey anlamadığı hâlde umutsuzca beklediği kıza dair bir şeyler duymuş olmanın heyecanı ile söylenenleri anlamış gibi yaptı ama kısa bir sessizlikten sonra, “Ne zaman dönecek? Yani buraya, yuvam dediği yere ne zaman dönecek?” diye peş peşe sorular sormaktan da kendini alamadı. Kadınla, çantayla, gönderilen şeyle ilgilendiği yoktu. Misafir, “Bizim yuvamız yok,” dedi, “yani her yer yuvamız sayılır.” Mütercimi sükûnete davet etti. Kendisi de arkasına yaslanarak, “Üç yıldır burada bizden hiç kimse yaşamıyor,” dedi. Bunu der demez, aklına ormanda gördüğü ve tüylerini diken diken eden gözler geldi. “Yani yaşamıyor olması gerekir.”

Genç adam, kadının elindeki cam parçasına anlamsız, uzun uzun baktı. Cam kırığının ne içinde ne de çevresindeki desenlerde Havva’ya dair bir iz vardı. Sobanın içinde bir köz çıtırdadı. Mütercimin içinde başka közler parladı. “Sen her şeyimi bilir dediği ablasısın değil mi? Ona ne yaptılar?” diye acıyla mırıldandı. Misafir, yılan derisinden çantanın üzerinde ritim tutturan parmaklarını avucunun içine alıp susturdu.

“Evet, sırlarını benden saklamazdı. Ama sırlarını başkalarından da sak-